

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

СЕКТОР БЕЗПЕКИ
І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

СТРАТЕГІЧНЕ КЕРІВНИЦТВО ТА
ВІЙСЬКОВЕ УПРАВЛІННЯ

МОНОГРАФІЯ

Київ-2018

355.4
С 28

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

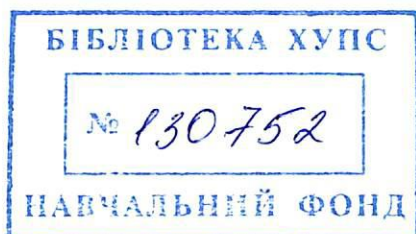
СЕКТОР БЕЗПЕКИ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**СТРАТЕГІЧНЕ КЕРІВНИЦТВО
ТА ВІЙСЬКОВЕ УПРАВЛІННЯ**

МОНОГРАФІЯ

За редакцією доктора військових наук, професора,
заслуженого діяча науки і техніки України

І. С. Руснака

Київ – 2018

Рецензенти:

- Семенченко А. І.* доктор наук з державного управління, професор, лауреат Державної премії України у галузі науки і техніки, заслужений діяч науки і техніки України, директор Інституту вищих керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України;
- Ситник Г. П.* доктор наук з державного управління, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри державного управління Київського національного університету імені Тараса Шевченка, президент ГО "Академія національної безпеки".

Авторський колектив:

- Саганюк Ф. В.* к.ю.н., доцент – п. 1–13, додатки 5, 6, висновки та рекомендації
- Фролов В. С.* к.військ.н., с.н.с. – п. 2–7, 9, 11, 12, висновки та рекомендації
- Лобко М. М.* к.військ.н., доцент – п. 2, 13, 14
- Пушняков А. С.* п.н.с. – п. 2, 14
- Устименко О. В.* к.держ.упр., с.н.с. – п. 2, 6–11
- Павленко В. І.* с.н.с. – п. 2, 6, 10, 11, висновки

С 83 Сектор безпеки і оборони України: стратегічне керівництво та військове управління: монографія / Саганюк Ф.В., Фролов В.С., Павленко В.І. та ін.; за ред. д.військ.н., проф. І.С. Руснака. К.: ЦЗ МО та ГШ ЗС України, 2018. 230 с.

У монографії розглянуті теоретичні та практичні підходи щодо нового формату стратегічного керівництва сектору безпеки і оборони України та військового управління силами оборони, окреслені певні шляхи визначення їх оптимальних моделей та конструкцій, наведені деякі погляди щодо впровадження ефективнішої стратегії протидії агресору в гібридній війні, особливо в умовах деокупації захоплених агресором територій України, низка проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів.

Видання розраховане на фахівців структурних підрозділів Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та науковців вищих військово-навчальних закладів, які досліджують проблеми стратегічного керівництва і військового управління силами оборони, розвитку їх спроможностей для спільних дій у форматі деокупації та реінтеграції захоплених агресором територій України.

©Авторський колектив, 2018

Фролов Валерій Семенович

кандидат військових наук, старший науковий співробітник, генерал-лейтенант у відставці, командувач Сухопутних військ ЗС України (2006–2007), провідний науковий співробітник центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України ім. Івана Черняхівського (ЦВСД) НУОУ

Саганюк Федір Васильович

кандидат юридичних наук, доцент, полковник у відставці, старший радник юстиції ГУВП ГП України (1998–1999), провідний науковий співробітник ЦВСД

Пушняков Анатолій Савватійович

провідний науковий співробітник ЦВСД, генерал-лейтенант запасу, командувач Сухопутних військ Збройних Сил України (2014–2016)

Руснак Іван Степанович

доктор військових наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, генерал-полковник у відставці, перший заступник Міністра оборони України

Лобко Михайло Миколайович

кандидат військових наук, доцент, генерал-майор у відставці, начальник кафедри оперативного мистецтва НАОУ (1998–2005), провідний науковий співробітник ЦВСД

Павленко Віктор Іванович

старший науковий співробітник ЦВСД, полковник запасу, заступник директора ДВП та СП МО України (2007–2016), здобувач наукового ступеня кандидата військових наук

Устименко Олександр Володимирович

кандидат наук з державного управління, старший науковий співробітник, полковник запасу, старший науковий співробітник ЦВСД, член вченої ради ГО "Академія національної безпеки"

ПЕРЕДМОВА

Війна, як визначено чинною Воєнною доктриною України, – один із видів воєнного конфлікту з двостороннім застосуванням воєнної сили.¹ Реально, – це масштабне протистояння з найбільшою інтенсивністю воєнних дій, неабиякою тривалістю та кількістю жертв і значних матеріальних збитків (голод, епідемії, неймовірні людські жертви та руйнування тощо). Як свідчать сучасні джерела інформації, втрати в європейських війнах (загиблі та померлі від ран і хвороб) становили: у XVII ст. – 3,3 млн осіб, у XVIII ст. – 5,4 млн, у XIX та на початку XX ст. (до Першої світової війни) – 5,7 млн осіб, у Першій світовій війні – понад 9 млн, у Другій світовій війні, включаючи загиблих у нацистських концтаборах, – понад 50 млн.²

За період російської гібридної агресії на Донбасі, за даними Генерального штабу Збройних Сил України, станом на 28 жовтня 2017 р. бойові втрати Збройних Сил України становлять 10710 військовослужбовців, з яких безповоротні – 2333, санітарні – 8377 (поранені та травмовані внаслідок бойових дій).³

¹ Воєнна доктрина України: затв. Указом Президента України від 24.09.2015 № 555/2015.

² Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

³ Генеральний штаб ЗСУ / General Staff of the Armed Forces of Ukraine. URL: <https://ru.tsn.ua/ato/v-genshtabe-nazvali-kolichestvo-pogibshih-i-ranenyh-voennyh-na-donbasse-s-nachala-provedeniya-ato-1024615.html>.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Розділ 1	
ОСНОВИ ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ ТА СТРАТЕГІЧНОГО КЕРІВНИЦТВА СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ	12
1. Онтологія гібридної війни та російської агресії.....	12
2. Система оборони держави та стратегічного керівництва сектором безпеки і оборони.....	16
3. Основні стратегії і протидії агресору.....	36
4. Поняття та функції стратегічного керівництва і військового управління.....	42
5. Основи воєнного мистецтва та протидії агресору.....	51
Розділ 2	
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТРАТЕГІЧНОГО КЕРІВНИЦТВА ОБОРОНОЮ ДЕРЖАВИ	54
6. Досвід провідних країн світу.....	54
7. Європейський досвід.....	59
8. Система керівництва обороною держави за принципами та стандартами НАТО.....	61
Розділ 3	
УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО КЕРІВНИЦТВА ТА ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ СИЛАМИ ОБОРОНИ	76
9. Удосконалення системи стратегічного керівництва сектором безпеки і оборони України.....	76
10. Перспективи системи військового управління силами оборони.....	86
11. Особливості військового управління силами оборони в умовах деокупації захоплених агресором територій.....	94
12. Системний підхід до реалізації оборонної реформи	105
13. Деякі основи організації планування розвитку та застосування сил оборони	115
14. Особливості стратегічного керівництва та військового управління територіальною обороною.....	137
Висновки та рекомендації.....	157

Література.....	163
ДОДАТКИ	165
1. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї.....	165
2. Закон України "Про національну безпеку України"(витяг з проекту).	167
3. Закон України "Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях" (витяг).....	183
4. Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення питань керівництва територіальною обороною" (проект КМ України).....	202
5. Положення про організацію та здійснення стратегічного планування в секторі безпеки і оборони України (авторський варіант проекту).....	204
6. Рекомендації щодо організації та здійснення стратегічного планування в секторі безпеки і оборони України (авторський варіант проекту).....	219